

Economie als Duits noodlot

Duitsland dreigt verscheurd te raken door de komst van de vele vluchtelingen en door het feit dat dit voornamelijk in economische termen wordt vertaald. Kijk daarmee uit, schrijft *Henri Beunders*.

Hoe sterk is Duitsland nog, vroeg deze krant zich af (Economie, 5/11). De redactie beperkte zich tot economische en financiële aspecten: neergang Deutsche Bank, problemen met de Energiewende, Volkswagen en infrastructurele blunders zoals het Berlin Brandenburg Airport. De immigratiecrisis kreeg één zin: 'De geschatte extra overheidsuitgaven: 10 miljard euro.' Deze splitsing tussen economie en politiek miskent de Duitse werkelijkheid. De hoogconjunctuur heeft de politieke Willkommenskultur namelijk sterk bepaald. Dat kan slecht uitpakken voor Duitsland, de EU en misschien wel voor heel Europa. Hegel zei eens dat je pas dan weet hoe iets is begonnen als het is afgelopen. Merkel is van een andere school en zegt: 'Wir schaffen das.' Welke rol die woorden hebben gespeeld in de niet aflatende vluchtelingenstroom is aan de historici van morgen. De Duitse politiek en economie zijn wel

erg intiem: deelstaat Nedersaksen is grootaandeelhouder van Volkswagen en de baas van Daimler, Dieter Zetsche, bezocht Merkel het afgelopen jaar zo'n vijftien keer. Vluchtelingencentra ziet hij als één groot arbeidsbureau van 'jonge, opgeleide en gemotiveerde werknemers'. Zo denkt de hele industrie dar. Er zijn 600.000 vacatures. De oververhitte economie 'vereist' nieuwe arbeidskrachten. Hoewel Merkels christelijke moraal zwaar weegt, liet haar minister van Financiën zich juist in 'realpolitische' bewoordingen uit. Duitsland vergrijst, aldus Schäuble. En heeft vers bloed nodig, misschien wel miljoenen migranten. Onvermeld blijft dat onderzoek uitwijst dat hooguit 20 tot 30 procent van de vluchtelingen pas na vijf jaar een baan heeft. Tien jaar geleden gold Duitsland nog als 'de zieke man van Europa' was, nu domineert het Wirtschaftswunder het denken. In het noorden, zoals in Schwerin, is het gemiddelde jaarinkomen 31.500 euro, in München 51.200 euro. Werkloosheid is met 6 procent lager dan ooit sinds de hereniging, de AOW-leeftijd is verlaagd van 65 naar 63 jaar. En deze maand werd het ouderpensioen met vijf procent verhoogd.

Die Willkommenskultur is dus niet alleen gestoeld op medemenselijkheid, maar ook op welvaart en 'werkgeversrealisme' in de vorm van demografisch doemdenken. Gevaarlijk: Traum en Trauma verschillen immers maar één letter. Onder de critici van dit beleid zit Guido Westerwelle, oud-minister van Buitenlandse Zaken. Hij hekelde de 'Laat

mulering. Maak je liever zorgen over het verouderde onderwijs en de afbladderende Autobahnen. De Willkommenskultur van de werkgevers gaat gepaard met de eis dat er nu tien, vijftien of wel twintig miljard besteed moet worden aan huisvesting, opleiding en integratie van vluchtelingen. Zodat ze 'binnen drie maanden' aan de bak kunnen. Betaald door de overheid natuurlijk, niet door de industrie zelf. Schäuble voegde daar nog aan toe dat 'vluchtelingen belangrijker zijn dan zwarte cijfers'. De werkgevers eindigen hun pleidooien steevast met de eis dat het vorig jaar ingevoerde minimumloon weer moet verdwijnen. Dan zal Duitsland opnieuw een Wirtschaftswunder beleven. De vraag is wie de winnaars en verliezers zullen worden in een verscheurd Duitsland gemodelleerd naar de ideeën van deze werkgevers. Om een Europese tragedie af te wenden is het zaak Duitsland wakker te schudden. Werkgevers daar moeten minder dromen, Merkel minder 'merkelen'.

Henri Beunders is hoogleraar Ontwikkelingen in de Publieke Opinie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en oud-correspondent in Berlijn.

Gevaarlijk: Traum en Trauma verschillen maar één letter

Romeinse decadentie', wat doet denken aan Sarrazins bestseller, *Deutschland schafft sich ab*. Groter kan het contrast met 'Wir schaffen das' niet zijn. Hoe dit wens- en doemverhaal ook afloopt, zeker is dat het Duitsland verdeelt en dat Merkels populariteit daalt. Wat mist is een debat over de juiste verhouding tussen idealisme en realisme, tussen politiek en economie. Een economie die al lang geen 'dienaar van de politiek' meer is. Verbijsterend dat al die werkgevers vluchtelingenopname voorstellen als een Keynesiaanse sti-

